

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD
UNİVERSİTETİ

“Beynəlxalq münasibətlər” kafedrası

Magistr pilləsi üçün

“DÜNYA SİYASƏTİNDƏ MİLLİ
DÖVLƏTLƏRİN ROLU”

fənninin

P R O Q R A M I

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirinin 05 dekabr 2011-ci il tarixli
2017 nömrəli əmri ilə qrif verilmişdir.

BAKİ – 2011

Program Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
«Beynəlxalq münasibətlər» kafedrasında hazırlanmışdır.

Tərtibçi:

b.m.T.Ə.Şirvanova

Redaktor:

prof. B.M.Abdullayev

Rəyçilər:

dos. M.M.Quliyev

dos. R.M.Qurbanov

Kursun məqsədi – Müasir dünya ölkələri təbii, coğrafi ərazi, əhali xarakteristikasına güclü, zəif, iqtisadi və texnoloji inkişafına; geosiyasi əlamətlərinə, b/x münasibətlərdə tutduğu yerə, rola və s. xüsusiyyətlərinə görə təsnif olunur. Dövlətləri bir-birindən fərqləndirən bu və ya digər əlamətlər onların daxili vəziyyətinə, həm də xarici aləmlə münasibətlərinə ciddi təsir göstərir. Müasir dünyada bir tərəfdən müxtəlif ölkələrin və regionların qarşılıqlı əlaqəsi artır, onları ayıran baryerlər itir, digər tərəfdən varlı və yoxsul ölkələr arasındakı fərq artır, dövlətlər daxilində sosial-iqtisadi, etnomədəni və siyasi ziddiətlər kəskinləşir.

“Soyuq müharibə”dən sonra qloballaşmanın gətirdiyə daha çox vüsət aldığı dünyada milli dövlətlərin dünya siyasətində iştirakı, b/x proseslərə təsviri də mühüm keyfiyyət dəyişikliyinə məruz qalmışdır. Bu baxımdan dünya siyasətində milli dövlətlərin rolunun tələbələr tərəfindən düzgün və hərtərəfli öyrənilməsi, hadisələrində düzgün dərk olunması mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

I mövzu. Dövlətçilik bəşəriyyətin mühüm nailiyyəti kimi.

Dövlət anlayışının nailiyyəti Dövlətin tarixi inkişafı qanunauyğunluqları.

II Mövzu. Milli dövlətlərin yaranması və inkişafı.

“Milli dövlət” anlayışının mahiyyəti. Tarixi şərtlərin milli dövlətlərin formalaşmasına təsiri.

Avropada mərkəzləşdirilmiş milli dövlətlərin yaranması. Asiyada mərkəzləşdirilmiş milli dövlətlərin yaranması.

III Mövzu. Müasir milli dövlətlərin xarakteristikası.

Müasir dövlətin əlamətləri və əsas funksiyaları. Dövlətin b/x tanınması problemləri.

IV Mövzu. Qloballaşma şəraitində milli dövlətlərin rolunun dəyişməsi.

Qloballaşma proseslərin dünyanın böyük dövlətlərinin siyasətinə təsiri. Milli dövlətlərin suveren hüquqlarının məhdudlaşması. Ənənəvi “vətəndaş” anlayışının məruz qaldığı dəyişikliklər. Avropada “sosial dövlət” anlayışı və qloballaşma şəraitində onun üzləşdiyi problemlər. Milli dövlətlərin cəmiyyətin həyat fəaliyyətinin mühüm sahələrində rolunun gətirdikə dəyişməsi. Dövlətlərin idarəçilik qabiliyyəti və demokratiyanın qorunub saxlanması problemləri. Milli, regional və transmilli maraqlar toqquşması müasir dövrün əsas

təzahürlərindən biri kimi. Birqütblü sistem şəraitində milli və b/x təhlükəsizliyin təmin olunması problemləri.

V Mövzu. Müasir dövrdə etnosiyasi proseslərin milli dövlətlərin siyasətinə təsiri.

Qloballaşma şəraitində milli dövlətlərin zəifləməsinə qarşı “lokal” millətçiliyin və “etnik dirçəlişin” meydana gəlməsi. Etnik separatçılığın və mərkəzdənqaçma meyillərinin güclənməsi. Avropa Birliyində və ABŞ-da immiqrantlar problemi. Müasir etnosiyasi proseslərin böyük dövlətlərin siyasətinə təsiri.

VI Mövzu. Üçüncü dünya ölkələri və inkişaf etməkdə olan ölkələr müasir dünya siyasətində.

Qloballaşma proseslərinin dünya ölkələri və regionlarına qeyri-bərabər təsiri. İnkişaf etməkdə olan ölkələrin üzləşdiyi problemlər. “Vaşinqton konsensusunun” müxtəlif ölkələr üçün əhəmiyyəti.

VII Mövzu. Milli dövlətlərin inkişaf perspektivləri.

Kapitalist dünyasının öz inkişafında “qlobal sistem” mərhələsinə çatması. Qloballaşma və regionlaşma proseslərinin bir-birini qarşılıqlı şərtləndirməsinin Şimal-Cənub oxu üzrə ziddiyyətləri kəskinləşdirməsi. Milli dövlətlərin gələcəyinə aid müxtəlif nəzəri yanaşmalar.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Хабермас Ю. Европейское национальное государство: его достижения и пределы. О прошлом и будущем суверенитета и гражданства // Нации и национализм. М., 2002.
2. Литовина О.Л., Межевич Н.М. Глобализм и регионализм – тенденции. М., 2001.
3. Бордачев Г., Машес А. Россия: в глобальной политике. 2004. Т.2, №2.
4. Россия и Европа: отношения на рубеже веков: Сб. Статей. М., 2001.
5. Салмин А.М. Россия, Европа и новый мировой порядок. М., 2002.
6. Тренин Д. Идентичность и интеграция: Россия и запад в XXI веке. Pro et Contra. 2004, Т.8
7. Саймс Д. Имперская дилемма Америки// Россия в глобальной политике. 2004.
8. Уткин А.И. Мировой порядок XXI века. М., 2001.
9. Уткин А.И. Единственная сверхдержава. М., 2003.
10. Лебедева М.М. Мировая политика: Учебник для вузов. М., 2003.
11. Клепацкий Л. Глобализация и национальные интересы // Международная жизнь. 2000.-№1.
12. Киселев И.Ю., Смирнова А.Г. Образ государства и принятие решений в международных отношениях. СПб. 2004.
13. Ачкасов В.А. Этнополитология: Учебник. СПб., 2005.